

UREĐENJE ZELENILA UNUTAR GROBLJA POPOVAČA

ARRANGEMENT OF PLANT MATERIAL INSIDE GRAVEYARD POPOVAČA

Sanja Morić, M. Poje, Ines Vršek, I. Mustać

SAŽETAK

Prilikom izbora biljnog materijala za prostor unutar groblja u Popovači nastojat će se voditi računa o prirodnim karakteristikama prostora kao i o potrebama biljnog materijala za rastom i razvojem. Predložit će se mjere održavanja zelenih površina unutar groblja, kako postojećeg tako i novog zelenila.

Ključne riječi: biljni materijal, groblje, održavanje zelenih površina

ABSTRACT

In the choice of plant material for the graveyard in Popovača, natural space characteristics and the demands of plant material will be taken into consideration. Instructions for maintenance of new green areas as well as those existing ones will be given.

Key words: plant material, graveyard, maintenance of green areas

UVOD

Groblje je ograđeni prostor zemljišta na kojem se nalaze grobna mjesta, prateće građevine i komunalna infrastruktura. Osim Zakonom o grobljima (NN1998/19), groblja su detaljno definirana i Pravilnikom o grobljima (NN2002/99). Činjenica da se groblja više ne mogu prenamijeniti za korištenje u druge svrhe, predstavlja priliku za kreiranje zelenih oaza za lokalno stanovništvo (Greener, 2003). Ovim radom nastoji se upravo adekvatnim odabirom i održavanjem zelenila, doprinijeti boljoj kakvoći prostora.

Opis šire lokacije

Mjesto Popovača u Sisačko - moslavačkoj županiji udaljeno je 60-ak km jugoistočno od Zagreba. Klima je kontinentalna. Područje je izloženo većinom sjevernim vjetrovima, a u zimskom razdoblju česta je pojava magle. Tla su većinom parapodzoli i parapodzolasta, prisutna je močvarnost tla zbog plavljenja vodotokova. Prevladavaju poljoprivredne površine, najviše oranice i vrtovi, a u šumama većinom biljna zajednica hrasta kitnjaka i graba (*Quercus – Carpinetum croaticum*). (Pasarić, 2005).

Slika 1. Centar Popovače i groblje – orto foto Općina Popovača: Državna geodetska uprava

Opis uže lokacije

Mjesno groblje u Popovači veličine 1.36 ha u obliku slova L (sl.1.) smješteno je na hrptu padine između Parka Seljačke bune tj. Vinogradske ulice i

Slika 2. Nova mrtvačnica, fotografija: Morić, 2006

Slika 3. Stara mrtvačnica, fotografija: Morić, 2006

Slika 4. Križ za žrtve domovinskog rata, uz glavnu os, fotografija: Morić, 2006

ulice Rajčevac. Prosječan pad terena od sjevera prema jugu iznosi oko 3.5 %, dok je uz samu zapadnu granicu pad terena od istoka prema zapadu mjestimično i veći od 10 %. Pristup groblju moguć je samo s njegove južne strane, odvojkom Kutinske ulice (Barbir i sur., 1985). Izvan groblja prema jugoistoku su parkirališta kao i nova mrtvačnica (sl.2.), dok stara (sl.3.) čini prekid u južnoj živici groblja, a uz nju je i sporedni ulaz u groblje sa stazom u smjeru sjevera. Glavni ulaz u groblje je s južne strane i na njega se nastavlja glavna os koja vodi prema sjeveru na kojem se predviđa i širenje groblja u budućnosti. Uz glavnu stazu, na sredini novog dijela groblja je križ (sl.4.). Sporedne staze postavljene u smjeru istok - zapad vode na glavnu os, a uz jednu od istočnih u starom dijelu groblja je i drugi križ (sl.5.). Postojeće groblje je okruženo s južne, istočne i djelomično sjeverne i zapadne strane živicom tuje. Sporadično je zasadena živica od tuje i unutar groblja.

Problemi:

- Postojeće zelenilo unutar groblja ne zadovoljava u potpunosti svojim funkcionalnim i vizualnim karakteristikama.
- Nedostatak zelenila na groblju.
- Neadekvatan način održavanja postojećeg zelenila.

Ciljevi:

- Odrediti koje biljne vrste unijeti u prostor i na koja mjesta kako bi se zelenilom oplemenio prostor
- Predložiti mjere njege i održavanja postojećeg zelenila kao i novog zelenila koje se predlaže unijeti u prostor.

Primjereno izabran biljni materijal, postavljen na prikladna mjesta i adekvatno održavan postaje smjerokaz i vizualno poboljšava izgled, a posjetiteljima pruža ugodniji boravak i lakše snalaženje i kretanje u prostoru.

MATERIJAL I METODE

Provedeno je terensko istraživanje u svrhu snimke postojećeg stanja groblja.

Ocijenjeno je stanje zelenila; izbor biljnog materijala i njegov smještaj u prostoru te njega i održavanje biljnog materijala na osnovi izgleda i općeg stanja postojećeg zelenila.

Provedeno je fotografiranje kojim je detaljnije dokumentirana ocjena stanja zelenila na groblju.

Objektive spomenute karakteristike šire i užje lokacije položaja, osim potreba, želja i navika stanovništva, koje smo saznali razgovarajući s predstavnicima lokalne zajednice, značajno su utjecale na izbor i smještaj 'novog' biljnog materijala koji smo predložili unijeti na prostor groblja Popovača, a samim time i na njegu i održavanje zelenih površina.

REZULTATI I DISKUSIJA

Ocjena stanja postojećeg zelenila

Od zelenila prevladava crnogorica.

Stabla *Chamaecyparis lawsoniana* (sl.7.) smještene su s obje strane glavne osi, blizu početka ulaza u groblje. Zasađena su preblizu staze što stvara probleme jer ju korijenje nadiže, a grane krošnji ometaju kretanje mehanizacije. Pačempresi su prihvatljivi s vizualnog i psihološkog stanovišta jer osim potrebnog hlada unose intimu u prostor, a i naglašavaju ulaz i glavnu stazu. Na sjeveroistočnoj strani u novom dijelu groblja je soliter *Chamaecyparis lawsoniana* koji doprinosi kakvoći prostora u cjelini (sl.8.).

Blizu glavne osi u starom dijelu groblja su i dva grma *Thuja orientalis* koji orezivanjem poprimaju kuglasti habitus i u dobrom su stanju (sl.9.). Iako vizualno nemaju dominantnu ulogu ipak oplemenjuju taj dio prostora.

Živica *Thuja occidentalis* okružuje groblje i služi odvajanju grobnih polja. Orezuje se na visinu cca 2 - 2.5 m. Zakorovljena je naročito u jugozapadnom dijelu groblja na koji se nastavlja pojas visokih stabala (sl.10.). Poneki primjerci su potpuno osušeni (sl.11.), a ponegdje je (sl.12.) živica isprekidana pa potpuno gubi zaštitnu funkciju. Održava se na neadekvatan način što umanjuje osim funkcionalnih i njezine estetske karakteristike.

Površine koje nisu pod grobnim mjestima prekrivene su travom koja se redovito održava košenjem.

Prijedlog uređenja zelenila

Prijedlog je sve postojeće zelenilo na groblju zadržati uz odgovarajuću njegu i održavanje.

S obzirom na veliki postotak izgrađenosti prostora, unos novog biljnog materijala ograničen je na novi dio groblja koje nije u potpunosti zauzeto grobnim poljima i ima urbanističkim projektom iz 1985. godine predviđene zelene površine.

Opis rješenja plana sadnje (sl.13.)

Na sjevernoj strani groblja predloženo je posaditi zimzelenu živicu od *Pyracantha coccinea* koja bi trebala odjeljivati postojeću površinu groblja od one koja se namjerava urediti u budućnosti. Na zapadnom dijelu groblja gdje je postojeća živica tuje prekinuta, nastaviti sadnju kultivarom *Thuja occidentalis* 'Smaragd' kao i upotpuniti sadnjom sva, iz bilo kojeg razloga prekinuta, mjesta u živici.

Slika 5. Križ za sve umrle, fotografija: Poje, 2006

Slika 6. Odlaganje smeća na groblju, fotografija: Morić, 2006

Slika 7. Chamaecyparis lawsoniana uz glavnu stazu, fotografija: Poje, 2006.

Slika 8. Chamaecyparis lawsoniana – soliter, fotografija: Poje, 2006.

Slika 9. Thuja orientalis, fotografija: Poje, 2006.

Slika 10. Živica Thuja occidentalis – zakorovljenost, fotografija: Poje, 2006

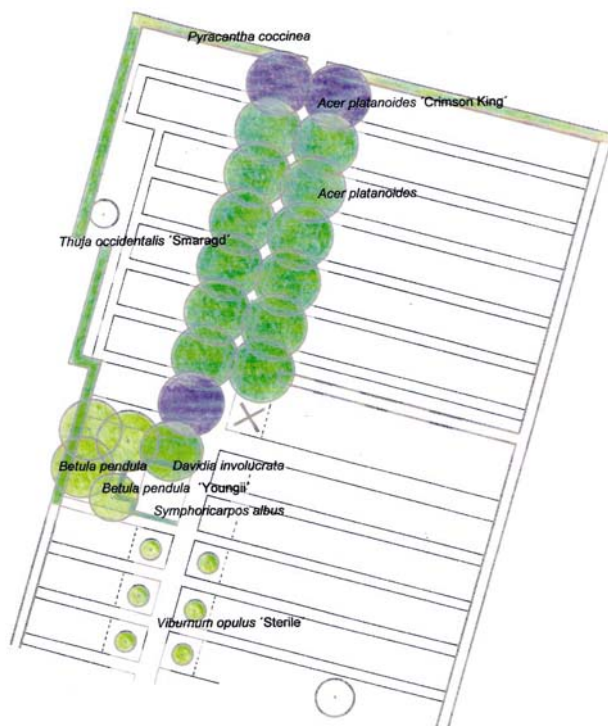

Slika 11. Živica *Thuja occidentalis* – osušeni primjerci, fotografija: Poje, 2006

S obje strane uz glavnu stazu posaditi drvoređ *Acer platanoides* počevši od križa žrtvama domovinskog rata pa nastaviti uz glavnu stazu i na prostor budućeg širenja groblja. Početak i kraj drvoređ naglasiti kultivarom tamnoljubičaste boje listova *Acer platanoides* 'Crimson King'. Prostor oko zajedničke grobnice urediti vrstom *Symphoricarpos albus* kao obrubom te naglasiti stablima *Davidia involucrata* te *Betula pendula* 'Youngii', prema krajevima zasaditi skupinu stabala *Betula pendula*. Taj dio bio bi vrlo pogodan za postavljanje klupa za sjedenje, ukoliko se osigura hlad, kao i prostor uz glavnu stazu.

Njega i održavanje biljnog materijala

Troškovnikom su razrađeni potrebni pripremni radovi u prostoru tj. čišćenje terena, iskop i odvoz zemlje, dovoz zemlje za sadnju, kao i sve potrebni radovi vezani uz samu sadnju.

Slika 13. Karta – Plan sadnje (mjerilo 1: 500),
izradila: Morić, 2006

Definirana je kakvoća sadnica drveća i grmlja odabranih biljnih vrsta za sadnju na groblju kao drvoreda, živica, skupina stabala i grmlja. Određene su mjere održavanja zelenila, postojećeg i 'novounesenog', tj. uobičajeni postupak sadnje kao i redovita njega nakon sadnje.

ZAKLJUČCI

Na groblju Popovača nedostaje zelenila te postojeće zelenilo, većinom crnogorica, valja zadržati uz odgovarajuću njegu i održavanje.

Pri izradi prijedloga uređenja zelenila unutar groblja Popovača bilo je potrebno adekvatnim izborom i smještajem biljnog materijala oplemeniti prostor, vodeći pritom računa o neminovnom širenju groblja u budućnosti.

Kriteriji za izbor biljnih vrsta bili su u skladu s prirodnim uvjetima prostora uz uvažavanje potreba biljnog materijala za rastom i razvojem. Također se nastojalo izabrati one vrste koje su zastupljene u rasadničarskoj ponudi Hrvatske i nisu prezahtjevne u pogledu njege.

Određene su mjere održavanja i njege za postojeće i za 'nove' biljne vrste uz troškovnik sadnje.

LITERATURA

Barbir, J. i sur., 1985. Urbanistički projekt mjesnog groblja u Popovači, Općinski zavod za prostorno planiranje, građevinarstvo, stambene i komunalne poslove i zaštitu čovjekove okoline, Kutina

Greener, C., 2003. Project profile: Proposal for a new city cemetery and crematorium: Poleglass, Belfast: Northern Ireland, Landscape design 322

Lancaster, R., 2001. Perfect plant – Perfect place, Dorling Kindersley Limited, London

Pasarić, D., 2005. Popovača usred Moslavine, Spiritus movens, Kutina

Šiftar, A., 2001. Izbor in uporaba drevnine za javne nasade“, ZTI – Zavod za tehnično izobraževanje Ljubljana, Ljubljana

Adresa autora- Authors' addresses: **Primljeno - Received:** 03.10.2007.

Mr. sc. Sanja Morić, smoric@agr.hr
Miroslav Poje, dipl. ing.; poje@agr.hr
Prof. dr. sc. Ines Vršek, ivrsek@agr.hr

Zavod za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu i vrtnu umjetnost
Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet
Svetošimunska cesta 25,
10 000 Zagreb, Hrvatska

Mr. sc. Ivan Mustać, imustac@agr.hr
Zavod za melioracije, Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet
Svetošimunska cesta 25, 10 000 Zagreb, Hrvatska